

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

36 Consilijs & monitis aliorum bonis libenter morem gerere, malis non parere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

vinere, si non tantum qua gerimus de super videri, sed etiam qua cogitamus aut loquimur audiri à Deo putemus.

Qui non est sibi malarum actionum conscius, is summum gaudium maximamq; animi tranquillitatem sentit. Hinc S. Paulus, 2. ad Cor. 1. ait: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ.* Contra impij etiam in medijs delitijs angore cōscientiæ & maleficiorum pœna conficiuntur. Hinc Cic. pro Mil. *Magna vis est conscientie in vtriusq; partem, ut neq; timeant, qui nihil commiserunt; & pœnam ante oculos semper versari putent, qui peccauerint.* Scelerati & Tyranni ubique horrore concutiuntur, & quotidie maleficiorum conscientia cruciantur. Etiã species horribiles ipsis in somnis obijciuntur, quæ illos quasi furia scelerum vlerices, velut tædis ardentibus exagitant, & quocunq; mentem cogitationesq; contulerint, infestantur illosq; & scelerum recordatione & iudiciorum diuinorum metu conficiunt.

SIGNVM XXXVI.

CONSILII, ET MONITIS ALIORUM BONIS LIBENTER AUREM PRÆBERE, MALIS VERO NON PARERE.

Consilij bonis parere, non malis.

¶ CVM multi bello capti venderentur, Philippus Macedo in auctione sedens, parum decenter vel decorè vestitus erat, Quidã igitur eorum, qui vendebantur, exclamavit: *Parce mihi Philippe, nam à patre (paternus) tibi sum amicus.* Philippus interrogavit, vndenam hæc amicitia constata esset. Tum ille: *Volo, inquit, pro-*

P 4

pius

*p*ius accedens tibi hoc indicare. Qui cum admittit fert e
 esset, quasi arcani quippiam dicturus: Demianus se, in
 inquit, *chlamydem aliquantulum, nam ad ipsos. B.*
modum indecenter sedes. Mox Philippus: *Hic Dux,*
 inquit, *dimittite liberum, nesciebam illum verum malis*
mibi amicum esse. Sensit eos præcipue amicos resp
 se, qui recte nos admonent, & probe nos in
 tuunt. *Plut.*

2. *Tiberius Casar,* licet fuerit singulari prudētis &
 tia præditus, pauca tamen fecit ex sese, vel nō sum
 potius, sed de minimis quibusque rebus rebus & ma
 bar ad Senatum, cumque eo communicabat. *ben e*
 nia. *Dion Nicaus in Tib.*

3. *M. Antoninus Pius Imp.* Philosophus cogitans
 minatus, nihil vel in bellicis, vel in ciuilibus. *C.*
 gotijs agebat, de quo non prius conferretur dicunt
 grauibus viris, dicens: *Aequius est, vt ego totis proxim*
liumq; amicorum consilium sequar, (fidorum con
 siliariorum sententię subscribā,) *quā vt totos Re*
lesq; amici meam vnus sequantur voluntatem. *audit*
 go eos in meam pelliceam voluntatem) *seu, con*
 silijs semper adhibuit peritissimos I.C. et si quā. *Re*
 do, solus in sententia aduersus eos esset, dicens, *quis si*
 expedire potius, vt iuxta plurium amicorum *dit*
 tentiam faceret, quā vt tot sapientes eius *cedat.*
 ius opinionem sequerentur. *Capitol. & Sulp. negli*
lib. 4. Enne. 7.

4. *Alexander Seuerus Imp.* Vlpianum I.C. *re*
 toperere veneratus est, vt sine illa manus aliquid *consilij*
 vix decreuerit, coenis etiam ac conuiujs suis *g.*
 stem vbiq; adhibuerit. Idem maioribus *tra*
 dis rebus, siue publicis, siue priuatis, doctos *com*
 per viros adesse voluit, eos, qui aberant, per *ea*
 stiam consulebat. *Pont an. lib. 1. c. vlt. Lamp. 2. r*
risque

fert eum nihil rei maioris decernere solitū fuisse.
 Dicitur sine 12. aut, vt quibusdam placet, 20. I. C.
 Bias, Priensium Philosophus, Princeps, ac
 Dux, rogatus quid esset, de quo bonos iuxta ac
 malos maximè sollicitos esse mortales oportet?
 respondit: De quærendis consilijs & consultori-
 bus: nam neque res secundas conseruari, neq; in
 aduersis resisti inimicis pluribus, nisi cum matu-
 ris & viris & consilijs posse. Tac. 13. Ann. ait: Plura
 in summa fortuna auspicijs & consilijs, quam telis
 & manibus geruntur. Xenop. 8. Cyrop. Multi de-
 bent esse Regis oculi, & multa aures. & Eurip.
 σοφὸν γὰρ ἴσθι βέλτιονα τὰς πολλὰς χεῖρας νικᾷ.
 Mens vna sapiens plurium vincit manus.
 Cicero pro Cluentio ait: Sapientissimum esse
 dicunt eum, cui quod opus sit ipsi veniat in mentem;
 et ego ut proximè accedere illum, qui alterius bene inuentis
 orum obtemperet.
 Rex Salomon ait Prou. 12. v. 15. Qui sapiens est,
 audit consilia. & Ecclesiastici 32. c. Sine consilio ni-
 hil facias, & post factum non penitebis.
 Rex quidam Lacedæm. quærenti qua ratione
 quis fidele & perpetuum seruet regnum, respon-
 dit: Si amicis iustam admonendi libertatem con-
 cedat, ac subditos, quatenus efficere possit, non
 negligat lædi. Rectè ergo Sallust. de Rep. ordin. in-
 quit: Omnia regna, ciuitates, nationes vsq; eò pro-
 sperum imperium habuerunt, dum apud eos vera
 consilia valuerunt.
 Dion Cassius author est Hadriano Imp. per-
 gratum fuisse, etiam ab infimæ fortis homine
 commone fieri.
 Certè qui clauum imperij moderatur, cate-
 risque præest, is maximam curarum molem sus-
 tinet.

stinet. Sallust. in *Fragm.* inquit: *Multa cura
mo imperio inest, multi ingentes labores.* Ideo
ma huic potestati alij in curarum parte
gendi sunt: tum quia facilius munia Reip.
aris laboribus exlequetur: tum quia meli
stimabitur, quod solus omnia non praesumit
solum melior, sed & prudentior: quia, ut au
nander, σοφοῖς ὑμιλῶν καὶ αὐτὸς ἐκβῆσθαι σφ
piens erit sapientibus saepe assidens. In bono
filiarijs Rex in vtraq; fortuna firmi firmum
fidium & laboris sui alleuamentum experit.
Hinc *Otho Imp.* apud Tac. r. hist. inquit: *As
tas rerum & mea cum vestra salus incolunt.*
Senatus firmatur.

Fac. 1. An-
nal. Casiod.
2, var. ep. 9.

ii. *Moyse* Duci populi Hebraeorum, consilij
uamenti causa, Deus adiunxit 70. viros senes
& prudentiores, quos duceret ad ostium Taber
culi foederis, vt cu illo sustinerent onus populi
ne ipse solus pondere negotiorum obrueret.
Vnus, quantumuis alacris, fortisq; corpore
nimo, in tanta negotiorum, quotidie affluen
mole ac multitudine, no sufficit: proinde sum
Magistratibus assumendi sunt Optimates, scilicet
spectatae prudentiae, fortitudinis, iustitiae, pietatis
incorruptae, & ante omnia infensi qui sint
bia. Hinc S. Chrysoft. de laud. D. Pauli Hom. 2.
*Licet miru in modu sapiens sis, & perspicuas ea
oportet: attamen homo es, & consiliario tibi opo
& nonnunquam euenit, vt sapiens non videat quae
portet, & minor & hebetior clare & caute ex
spiciat. Sapiens ille Moyse, qui tanta miracula
ratus est, non animaduertit rem, quam mortali
plerique considerant: socer autem eius, homo
barus & obscurus, statim animaduertit.*

liberis omnes opus habent, etiam si Moysi conferrī possint: multa enim sunt, quae magni & admirabiles viri ignorant, quae tamen parui & abiecti scire solent.

21. Hieronem Siciliae Regē interfectum fuisse ferunt, propterea quod recte monentium consilia contēneret, Senatus auctoritatē persūdaret, leges quas vellet pro sua libidine violaret. *Liu. lib. 3.*

22. Romulus urbis Romanae conditor ac Romae primus Rex ab ipsis Senatoribus fuit occisus, & Tarquinius superbus eiectus, quod uterque Senatū contempisset, ac suo arbitratu omnia gereret. *Liu. lib. 1. Flor. l. c. 1. & 7.*

23. Ludouicus XI. Galliae Rex nulla de re Senatū cōsulebat, quod quia sibi exitiosum esse experiebatur, poenitentia ductus Carolū filium ita instituiti volebat, ut litteras nesciret, modò tamen tria illa verba teneret: *Nescit regnare, qui nescit distimulare*, ut alienis potius consilijs, quàm suis facere ac res gerere cōsueceret. Existimabat enim multo scitius esse, filium plurium amicorū, quàm plures amicos, doctos, ac sapientes, singularē illius sententiam sequi. Nā recte ait *Isochr. de pace*: Qui sapientum consilijs obtemperant, rem præclarē gerunt. & *Hom. Iliad.*

*Maiores adest, & plena duobus
Pectoris atq; animi praesentia, copia rerum
Vberior, vis consilij praesentior omnis,
Dum nunc hic, nunc ille aliquid, quod & vtile credat,*

Inuenit, alter & alteri saepe indiget vsu, &c.
24. Astuerus Rex Persarum postquam indignatus esset quod Regina Vasthi ad solemne conuiuium venire recusasset, interrogauit sapientes.

tes.

tes, qui ex more regio semper ei aderant, & eorum consilio cuncta faciebat, cui sententia sibi subiaceret, quæ Regis imperium facerent. *Esth. 1.*

16. *Octavianus Cæsar* 44. annis Remp. in maxima pace gubernauit, & præter alios inter consiliorum administratores, Meccenato & Agrippa fidelissimis amicis usus est, eosque beneficentia muneribus amplissimis sui peramantes reddidit. Postquam verò hi vitam cum morte committentem, ipseque filiam Iuliam stupris famolans legasset, eum solum in cubiculo stantem ad memoriam illorum illacrymans, eosque nomine vocasse, sæpe illud exclamando: *Horrore hi nihil accidisset, si aut Meccenas, aut Agrippa non fuisset: sentiebat & ad secundas res, & ad salutem nihil esse vtilius fidorum amicorum consilio.* & alloquio. *Suet. c. 66. Seneca 6. de Benef. c. 1.*

17. *M. Cato* lib. 1. de re rustica scribit, sua fuisse adagium: *Romanus sedendo vincit*, propterea quòd Imperium Rom. consilij clariorum, Senatûque & Magistratum prudentiarum armis regeretur. Hinc ex tantilla origine ad tantam amplitudinem processit. Poenas contentum bona consilia, vide in Theatro hist.

Consultationibus autè Principes interfusi fuerunt, si, & maturè deliberent, quam sententiam multis sequantur. Ladislaum Hungariæ & Bohemiæ Regem adhuc puerum, cum *Friederico* Rom. Imp. educaret, sanguine sibi coniunctum non defuerunt ex consiliarijs, qui puerum perendum Cæsari suaderent, cuius mors maximas plurimaque regna allatura esset. *Imperator: Qui sit, inquit, quod me diuitem*

quis, quam piū erga meos esse cupitis? Ego diu-
 ritas non ita amo, vt impijs consilijs persuasus, pro-
 pter eas indignum facinus perpetrare velim. AEn.
 Syl. 3. de gestis Alph. Docere voluit, consilium
 pessimum, cumque crudelitate coniunctum, à
 Principibus reiiciendum esse, nihilque consilia-
 riorum persuasione faciendum, quod Principis
 Maiestatem lædere, eiusque nomen bonamque
 famam obscurare apud subditos possit. Rectè e-
 nim ait Isocrates, Orat. de pace: Non aliorum cõ-
 silia duntaxat otiosè audienda sunt, sed ipsi quoque
 diligentissimè de rebus cogitare debemus. Et Sene-
 ca in Epist. Sapientis est examinare consilia, &
 non citò facili credulitate ad falsa prolabi.

SIGNVM XXXVII.

IN CONSILII LOQVENDI LIBER-
 tatem, (liberas consultantium voces,) ad-
 mittere, & liberè animi sui sen-
 tentiam promere.

In consilijs
 libertatem
 loquendi
 admittere.

Tyrannorum est hanc libertatem eripere, vt
 sequens docet AEsopi Apologus: Leo, qui
 representat imaginem Tyranni, quondam ægro-
 tabat iuxta congeriem cadauerum: habitabat e-
 nim in spelunca admodum fœtida, cuius fœtor
 omnium prætereuntium nares offendebat. Cùm
 igitur inter reliqua animalia primus ad inuisen-
 dum Leonem iuisset Vrsus, qui parum ad ciuili-
 tatem assuefactus erat, interrogauit eum Leo, of-
 fenderetur ne fœtore spelunçæ? respondit ille
 & apertè suo more: Profectò ego vix pos-
 sum

Herod. 7.